

บทที่ 1

บทนำ

กิจกรรมการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาการเกษตร ซึ่งโครงการศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านมีการจัดกระบวนการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนแนวคิดการทำเกษตรเชิงเดี่ยว โดยให้ทำการเกษตรแบบพอเพียง ซึ่งก่อให้เกิดความยั่งยืน โดยการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรโดยผ่านศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน เป็นแนวคิดใหม่ในการพัฒนาของ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ต้องการให้เกษตรกรได้มีโอกาสเรียนรู้ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติจากเกษตรกรที่ดำเนินกิจกรรมการเกษตรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ประสบความสำเร็จได้ยกย่องเป็นปราชญ์ชาวบ้าน โดยให้ปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้กำหนดหลักสูตร ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และภูมิประเทศ ผลจากการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ.2550 เป้าหมาย 20,000 ราย โดยมีศูนย์ปราชญ์เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 40 ศูนย์ ดำเนินการฝึกอบรมได้ 22,943 ราย คิดเป็นร้อยละ 114.70 จากผลการศึกษาวิจัยผลสัมฤทธิ์ของ โครงการ พบว่าจำนวนเกษตรกรร้อยละ 96.70 ได้รับความรู้จากการฝึกอบรม ซึ่งพร้อมที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ

สำหรับในปี 2551 สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องของโครงการพัฒนาศูนย์ฯ โดยมีเป้าหมายจำนวน 75,000 ราย และฝึกอบรมเกษตรกรอาสา โดยการคัดเลือกเกษตรกรอาสาจากเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมในปี 2550 จำนวน 1,000 ราย

ด้วยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินโครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 จนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ ที่ยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเครื่องมือนำทางในการพัฒนาภาคเกษตร โดยการพัฒนาปรับเปลี่ยนแนวคิดและรูปแบบในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมทั้งสนับสนุนเกษตรกรให้มีความเข้าใจและนำเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการทำมาหากิน การประกอบอาชีพ ทั้งในระดับบุคคล ครัวเรือนและชุมชนเกษตรกร เพื่อให้เกิดการพัฒนาในแนวทฤษฎีใหม่ ที่เป็นขั้นเป็นตอน ตั้งแต่ขั้นที่ 1 ไปสู่ขั้นที่ 2 และขยายขอบเขตการพัฒนาไปสู่ระดับที่ 3 ได้นั้น การดำเนินงาน

ของโครงการดังกล่าวในปีงบประมาณ พ.ศ.2550 ถึงปัจจุบัน ประกอบด้วยกิจกรรมการนำศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านที่มีความพร้อม และมีศักยภาพทั่วประเทศ เข้าร่วมดำเนินงานโดยทำหน้าที่เป็นศูนย์การฝึกอบรมความรู้การพัฒนาด้านการเกษตร และฝึกปฏิบัติ ตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเน้นการพึ่งพาตนเองให้เหมาะสมกับภูมินิเวศน์ และภูมิปัญญาในแต่ละชุมชน ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาการรวมกลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งเพื่อสามารถดำเนินการผลิต การตลาด รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น บนพื้นฐานกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยการส่งเสริมและสนับสนุนองค์ความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาตามแผนการดำเนินงานและความต้องการของกลุ่มเกษตรกร พร้อมกับการดำเนินงานสนับสนุน ให้เกิดเครือข่ายและการเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่มอาชีพ เพื่อให้สามารถขยายกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการประสานงานความร่วมมือการจัดการด้านเงินทุน การผลิต การแปรรูป การตลาดและข้อมูลข่าวสาร

จากการดำเนินงาน โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านของจังหวัดเชียงใหม่ที่ผ่านมา ถือได้ว่ามีความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในระดับหนึ่ง ซึ่งการปฏิบัติและข้อปฏิบัติจริงยังไม่แน่ชัดว่าเป็นไปตามความต้องการของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการหรือมีความพอใจในระดับใด และมีความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมอย่างไรบ้าง

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงสนใจศึกษาความพึงพอใจและความรู้ที่ได้รับของเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านของจังหวัดเชียงใหม่ในปีงบประมาณ 2552 รวมทั้งความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีปัญหาและข้อเสนอแนะต่อโครงการในปีงบประมาณ 2553

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านของจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อ ศึกษาระดับความรู้ด้านต่าง ๆ ที่ได้รับของเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ความรู้ ความเข้าใจ และการนำไปปฏิบัติ ของเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านของจังหวัดเชียงใหม่

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านจังหวัดเชียงใหม่

2. ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านจังหวัดเชียงใหม่

3. ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม มีความสัมพันธ์กับการนำไปปฏิบัติของเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านจังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวคิดการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

- 1.1 เพศ
- 1.2 อายุ
- 1.3 ระดับการศึกษา
- 1.4 จำนวนสมาชิกในครอบครัว
- 1.5 จำนวนแรงงานในภาคเกษตร

2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

- 2.1. รายได้ภาคเกษตร
- 2.2 รายได้นอกภาคเกษตร
- 2.3 รายจ่ายในครัวเรือน
- 2.4 สถานที่ตั้งศูนย์
- 2.5 เหตุผลที่เข้าร่วม

ตัวแปรตาม

1. ความพึงพอใจของเกษตรกร
2. ความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม
3. การนำไปปฏิบัติ

นิยามศัพท์

“โครงการ” หมายความว่า โครงการศูนย์เรียนรู้เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและการพัฒนา ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ภายใต้โครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง

“ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ” หมายความว่า ศูนย์ฝึกอบรมของปราชญ์ชาวบ้าน ที่ สามารถจัดการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และสำนักงานปลัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ให้การสนับสนุนเงินอุดหนุน

“ปราชญ์ชาวบ้าน ” หมายความว่า เกษตรกรผู้ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยพึ่งพา ตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นผู้ที่ชุมชนยอมรับและเชื่อถือ หรือนิติบุคคลที่มี ความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง

“เกษตรกร ” หมายความว่า เกษตรกรผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมใน ปีงบประมาณ 2552

“การฝึกอบรม” หมายความว่า การถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจให้แก่เกษตรกร และ เกษตรกรอาสาโดยศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านในเรื่องการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งทางภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และการศึกษาดูงาน ตลอดจน การติดตาม ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ร่วมแก้ไขปัญหาทางการเกษตรกับเกษตรกรที่ผ่านการ ฝึกอบรมแล้ว